

AVRUPA KONSEYİ BAKANLAR KOMİTESİ

R (91) 10 Sayılı TAVSİYE KARARI

**KAMU KURULUŞLARININ ELİNDEKİ KİŞİSEL VERİLERİN
ÜÇÜNCÜ TARAFLARA İLETİLMESİNE İLİŞKİN ÜYE
DEVLETLERE YÖNELİK BAKANLAR KOMİTESİ R (91)10
SAYILI TAVSİYE KARARI¹**

(9 Eylül 1991 tarihinde Delegeler Komitesinin 461. Oturumunda Bakanlar Komitesi tarafından kabul edilmiştir)

Unofficial translation to Turkish: Recommendation No. R(91)10 of the Committee of Ministers to member States on the communication to third parties of personal data held by public bodies (Adopted by the Committee of Ministers on 9 September 1991, at the 461st meeting of the Ministers' Deputies)

Text originated by, and used with the permission of, the Council of Europe. This unofficial translation is published by arrangement with the Council of Europe and with financial support of the European Union within the EU-CoE Joint Project on Improving the Effectiveness of the Administrative Judiciary and Strengthening the Institutional Capacity of Council of State, but under the sole responsibility of the translator.

Bu yayının orijinali Avrupa Konseyi tarafından hazırlanmış ve Konseyin izniyle kullanılmıştır. Bu resmî olmayan çeviri, Avrupa Konseyinin düzenlemesiyle basılmış olup, "İdari Yargının Etkinliğinin Artırılması ve Danıştayın Kurumsal Kapasitesinin Güçlendirilmesi" AB-AK Ortak Projesi kapsamında, Avrupa Birliği'nin maddi desteği ile hazırlanmıştır. Çevirmenin yegâne sorumluluğu altındadır.

Bakanlar Komitesi, Avrupa Konseyi Tüzüğü'nün 15.b maddesi hükümleri uyarınca,

Avrupa Konseyinin üyeleri arasında daha güçlü birlik sağlama hedefine sahip olduğunu göz önünde bulundurarak;

Otomatik veri işlemenin, kamu kurumlarının görevlerini yerine getirmek amacıyla topladıkları kişisel veriler de dahil olmak üzere verileri elektronik dosyalarda saklamalarına imkân verdiğini kaydederek;

Bu gibi verilerin saklanması ile ilgili yeni otomatik tekniklerin, üçüncü tarafların bunlara erişimini büyük oranda kolaylaştırdığının ve böylece Bakanlar Komitesinin Kamu kurumlarının elindeki bilgiye erişim hakkında R(81)19 sayılı tavsiye kararının yanı sıra 29 Nisan 1982 tarihli ifade ve bilgi özgürlüğüne ilişkin Bildirgesi'nde teşvik ettiği toplum içerisinde bilginin daha fazla dolaşmasına katkıda bulunduğunun farkında olarak;

¹ Bu Tavsiye Kararı kabul edildiğinde ve Delegeler toplantılarına ilişkin Usul Kurallarının 10.2.c maddesi uygulamaları gereğince:
- İrlanda Delegesi, hükümetinin bu Tavsiye Kararı'nın ekinin 6.2, 6.3, fıkra 2 ve 7.1. ilkelerine uyup uyumama hakkını saklı tutmuştur;
- Norveç ve Birleşik Krallık Delegeleri, hükümetlerinin, bu Tavsiye Kararı'nın ekinin 6.2 ve 6.3, fıkra 2 ilkelerine uyup uyumama hakkını saklı tutmuştur;
- İsveç Delegesi, hükümetinin bu Tavsiye Kararı'nın ekinin 6.2. ilkesine uyup uyumama hakkını saklı tutmuştur.

Ancak, kamu kurumları tarafından toplanan ve saklanan verilerin otomatikleştirilmesinin, kamu kurumlarının görevlerini ifa etmek üzere topladığı ve sakladığı kişisel veri dosyaları ya da kişisel veriler üzerindeki etkilerinin ele alınmasını gerektirdiğine inanarak;

Kamu kurumlarının elindeki kişisel dosyalara telematik araçlarla daha rahat erişilmesini ve bu gibi verilerin veya kişisel veri dosyalarının üçüncü taraflara iletilmesini mümkün kıldığından, özellikle kişisel verilerin otomatikleştirilmesinin, gizliliğin ihlali riskini artırdığını kaydederek;

Bu açıdan, kamu kurumlarının elindeki kişisel verilerin veya kişisel veri dosyalarının ticari avantaj için özel sektör tarafından kullanılmasına yönelik artan eğilimin ve ticari olarak üçüncü taraflara kişisel veriler veya kişisel veri dosyalarının elektronik araçlar kullanılarak iletilmesini öngören kamu kurumları içerisinde politikaların oluşmakta olduğunun farkında olarak;

Bu sebeple, kişisel verilerin veya kişisel veri dosyalarının kamu kurumları tarafından üçüncü taraflara özellikle de elektronik araçlarla iletilmesinin kanunlardan kaynaklanması ve veri nesnesi için güvencelerinin olmasını temin etmek amacıyla Bireylerin Korunması hakkında Sözleşme'ye dayanan Kişisel Verilerin Otomatik İşlenmesine²² ilişkin veri koruma ilkelerinin teşvik edilmesi konusunda kararlı olarak;

Bu veri koruma ilkelerinin, kişisel veriler veya kişisel veri dosyalarına üçüncü taraflarca erişimine hükmeden yasal hükümler gereğince, kişisel verilerin veya kişisel veri dosyalarının üçüncü taraflara iletilmesini niteleyen yeni otomatik bağlamda yansıtılması gerektiğini kaydederek;

Üye devletlerin hükûmetlerine;

i. Kamu kurumları tarafından toplanan ve saklanan kişisel veriler veya kişisel veri dosyalarının üçüncü taraflara erişilebilir halle geldiğinde işbu tavsiyenin ekinde yer alan ilkelerin dikkate alınmasını;

ii. Kişisel veriler veya kişisel veri dosyalarının otomatizasyonu ve elektronik araçlarla üçüncü taraflara iletilmesine ilişkin yasalarında ve uygulamalarında işbu tavsiyenin ekinde yer alan ilkelere gerekli özeni göstermelerini;

iii. Kamu kurumları arasında işbu tavsiyenin ekinde yer alan ilkelerin yaygın bir şekilde dolaştırılmasını;

iv. Veri koruma mevzuatı veya kamu sektörü bilgilerine erişim hakkında mevzuat gereğince kurulan kurumların ilgisine işbu tavsiyenin ekinde yer alan ilkelerin sunulmasını tavsiye eder.

R (91) 10 Sayılı Tavsiye Kararının Eki

1. Kapsam ve tanımlar

1.1. İşbu tavsiye kararının ekinde yer alan ilkeler, kamu kurumları tarafından toplanan ve üçüncü taraflara iletilen kişisel verilerin otomatik olarak işlenmesinde geçerlidir.

1.2. Üye devletler, tüzel kişiliğe haiz olsun olmasın gruplar, şirketler, dernekler vb. ile ilgili verilerin yanı sıra otomatik olmayan formattaki kişisel verileri de kapsamak üzere işbu tavsiyenin kapsamını genişletebilir.

İşbu tavsiye kararının amaçları doğrultusunda;

1.3. – “Kişisel veriler” kimliği belirli veya belirlenebilir bir kişi (veri sahibi) hakkındaki her türlü bilgi anlamına gelmektedir. Kimliğin belirlenmesi makul olmayan bir süre veya çaba gerektiriyorsa, kişi “kimliği belirlenebilir” nitelikte addedilemez.

- “Kamu kurumları” kamu hizmeti sunan veya kamu menfaati görevleri icra eden ve bunun sonucu olarak kamu gücü ile donatılmış herhangi bir idare, kurum, kuruluş veya diğer bir organ anlamına gelmektedir.

İç hukukta “kamu kurumları” ifadesinin kapsamı daha geniş olabilir.

- “Üçüncü tarafların erişimine açık dosyalar” ifadesi, kamu kurumlarının elinde bulunan, kamuya ya da özel bir menfaati olan üçüncü taraflara iletililecek olan kişisel verileri içeren ve resmi basım aracılığı da dahil olmak üzere kamu kurumlarının elindeki bilgilere üçüncü tarafların erişimini yetkilendiren kamu sektörü bilgisine erişim veya ifade özgürlüğü hakkındaki genel kanunların yanı sıra spesifik kanunlar, yönetmelikler veya içtihat ile uyumlu dosyalar anlamına gelmektedir.

- “İletim” dosyaların veya kişisel verinin, başvurulma, iletme, dağıtılma veya araç ya da aracıya bakılmaksızın ulaşılabilir hale getirilmesi anlamına gelmektedir.

²² Strazburg, 1981, Avrupa Anlaşmaları Serisi Sayı 108 (bundan sonra 108 No.'lu Sözleşme olarak anılacaktır).

- “Üçüncü taraf” kamu kurumlarının kişisel verileri diğer kamu kurumlarını hariç tutarak iletildiği gerçek ve tüzel kişiler anlamına gelmektedir.

Yerel hukuk, “üçüncü taraf” ifadesinin kapsamını genişletebilir.

2. Gizliliğe ve veri koruma ilkelerine saygı

2.1. Başta elektronik araçlar aracılığıyla olmak üzere kişisel veri veya kişisel veri dosyalarının kamu kurumlarınca üçüncü taraflara iletimi, veri sahibinin gizliliğinin hakız yere zararının önlenmesine yönelik tasarlanmış güvence ve teminatlar eşliğinde yapılmalıdır.

Kişisel veri veya kişisel veri dosyalarının üçüncü taraflara iletimi yapılmamalıdır, meğer ki:

- Belirli bir kanunca gerekli olsun veya
- Kamu sektörü bilgisine erişime ilişkin yasal hükümler gereğince kamunun erişimi olsun veya
- İletim, veri korumaya ilişkin ulusal mevzuat ile uyumlu olsun veya
- Veri sahibi özgür ve farkında olarak rıza göstermiş olsun.

2.2. Veri sahibi, kişisel veriler veya kişisel veri dosyaları için uygun güvence ve teminat ulusal hukuk tarafından temin edilmediği sürece, verinin toplanma amacına uygun olmayan amaçlar için üçüncü taraflara iletilmezler.

2.3. Veri koruma hakkında ulusal mevzuat, kamu kurumları tarafından üçüncü tarafa iletilen kişisel verilerin üçüncü tarafça işlenmesi konusunda da geçerli olmalıdır.

3. Hassas veriler

3.1. Sözleşme'nin 6. Maddesinde adı geçen kategorilerden herhangi birinin kapsamına giren kişisel veriler, genel olarak üçüncü tarafların erişebileceği bir dosya ya da bir dosyanın belirli bir parçasında muhafaza edilmemelidir.

Bu ilke de herhangi bir istisna yapılması, kanunlarda kesin bir şekilde verilmeli ve veri sahibi için uygun güvence ve teminatlar ile desteklenmelidir.

3.2. 3.1 sayılı İlkenin hükümleri, kamu alanına ait görevler ifa eden, kamu hayatının bir parçası olan ve bunun bir sonucu olarak da verileri üçüncü taraflar için erişilebilir olan veri sahiplerinin, başka şartlar altında hassas olarak değerlendirilebilecek veri kategorilerinin üçüncü taraflara erişilebilir dosyalarda kaydedilmesi olasılığına halel getirmemektedir.

4. Genel olarak erişilebilir veriler

4.1. Verilerin, üçüncü tarafların erişimine açık dosyalarda toplanma ve işleme sebebi olan amaçların yanı sıra erişime açılmalarının gerekçesi olan kamu menfaati ulusal hukuk ve uygulamalar ile uyumlu olarak belirtilmelidir.

4.2. Verilerin toplanmasından önce veya sırasında, veri sahibi söz konusu verinin toplanmasının zaruri veya ihtiyari olmasına ilişkin, kişisel verilerin toplanması ve işlenmesine ilişkin yasal dayanaklar ve amaçları ile erişilebilir hale getirilmelerini gerekçelendiren kamu menfaati hakkında ulusal hukuk ve uygulamalar uyarınca bilgilendirilmelidir.

4.3. Kamu idareleri, kamuya açık olan bir dosyada muhafaza edilen ve güvenliği ile gizliliği özellikle tehdit altında olan veri sahiplerine ilişkin kişisel verilerin üçüncü taraflara iletilmesinden sakınabilmelidir.

5. Elektronik araçlarla kişisel verilere erişim ve iletim

5.1. Üçüncü taraflara açık dosyalardaki kişisel verilerin otomatik işlenmesi, ulusal hukuka uygun olarak gerçekleştirilmelidir.

Ulusal hukuk, verinin iletilmesi ve veriye erişime hükmeden koşulları belirlemeli ve özellikle de bu gibi verilerin otomatik olarak iletilmesi ve çevrimiçi olarak başvurulmasına hükmeden koşulları sunmalıdır.

5.2. Otomatik iletim sırasında, kişisel veriler veya bu verileri içeren dosyaların yetkisiz indirilmesi veya bunlara başvurulmasını önlemek amacıyla elektronik ortamda sorgulama veya arama yapma kapsamının sınırlandırılmasına yönelik tasarlanan teknik araçlar geliştirilmelidir.

6. Üçüncü taraflar için erişilebilir olan dosyalardan alınan kişisel verilerin üçüncü taraflarca işlenmesi

6.1. Veri sahibinin, üçüncü taraflarca erişilebilir dosyalarda verisini kaydetmeye ilişkin yasal yükümlülüğünün olduğu hâllerde, üçüncü taraflarca kişisel verinin işlenmesi ya veri sahibinin hızlı ve farkında olarak rızasının alınması ya da kanuni gerekliliklere uygun olarak gerçekleşmelidir.

Rıza gerekliliğinin olduğu hâllerde veri sahibi, istediği zaman rızasından cayabilir.

6.2. Kişisel verilerin üçüncü taraflarca erişilebilir dosyalarda kaydedilmesinin zorunlu olmadığı hâllerde, veri sahibi aşağıdaki haklarına ilişkin verilerin alınmasından önce veya alınması sırasında bilgilendirilmelidir:

- Verilerinin, üçüncü taraflarca erişilebilir bir dosyada kaydettirmeme veya
- Verilerinin, üçüncü taraflarca erişilebilir bir dosyada kaydedilmesine ve üçüncü taraflarca işlenmeden iletilmesine izin verme veya
- Verilerinin üçüncü taraflarca işlenmeye devam edilmesine itiraz etme
- İsteddiği zaman verilerini sildirme.

6.3. Bir üçüncü tarafın, üçüncü taraflar için erişilebilir dosyalardan elde edilen kişisel verilerden bir dosya oluşturması hâlinde bu dosyalar veri sahibinin hakları da dâhil olmak üzere veri korumaya ilişkin ulusal mevzuatın gerekliliklerine tabi olmalıdır.

Özellikle veri sahibi, bu yeni dosyanın varlığından, amacından ve ilgili dosyadan kendi verilerini sildirebilme hakkından haberdar olabilmelidir.

7. Dosya bağlama / eşleştirme

Uygun güvenceler altında ulusal hukuk tarafından izin verilmediği sürece, kamu organları tarafından mevcut dosyaları veya verileri zenginleştirmek için yeni dosya üretmek amacıyla üçüncü tarafların elinde olan dosyaların veya kişisel verilerin eşleştirilmesi ve bağlanması yanı sıra başta bağlama, birleştirme veya indirme aracılığıyla olmak üzere üçüncü taraflara erişilebilir olan dosyalardan elde edilen kişisel verileri içeren kişisel veri dosyalarının bir veya birden fazla dosya ile bağlanması yasak olmalıdır.

8. Sınır ötesi veri akışları

8.1. Bu tavsiyede yer alan ilkeler, kamu organları tarafından derlenen ve üçüncü taraflara iletilebilen kişisel verilerin sınır ötesi iletimi için geçerlidir.

8.2. 108 No.'lu Sözleşme'yi kabul etmiş ve dolayısıyla gizliliğin korunması hakkında özel koşullara tabi olmaması gereken bir veri koruma kanuna sahip ülkelerde ikamet eden üçüncü taraflara kişisel verilerin sınır ötesi iletimi ile ilgilidir.

8.3. Muadil bir koruma ilkesinin gözetildiği hâllerde, 108 No.'lu Sözleşme'yi kabul etmemiş, ancak söz konusu sözleşmenin ve işbu tavsiye kararının ilkeleri ile uyumlu yasal hükümlere sahip bir ülkede ikamet eden üçüncü taraflara kişisel verinin sınır ötesi olarak iletilmesinde sınırlama getirilmemelidir.

8.4. Ulusal hukukta aksi belirtilmediği sürece; 108 No.'lu Sözleşme veya işbu tavsiye kararı ile uyumlu olmayan yasal hükümlere sahip bir ülkede ikamet eden üçüncü taraflara kişisel verilerin sınır ötesi iletimi, kural olarak gerçekleştirilmemelidir. Meğer ki aşağıdakiler sağlanmış olsun:

a. sözleşmenin ve işbu tavsiye kararının ilkelerini gözetmek için sözleşme niteliğinde olanlar da dâhil olmak üzere gerekli tedbirlerin alınmış olması ve veri sahibinin iletime itiraz etme imkânının olması veya

b. veri sahibinin yazılı olarak özgür ve bilinçli rıza vermiş olması ve istediği zaman rızasından cayma imkânının olması.

8.5. Kişisel verilerin veya bu verileri içeren dosyaların, veri sahiplerinin bilgisi olmadan, üçüncü taraflara otomatik olarak sınır ötesi iletime tabi olmasından sakınmak için tedbirler alınmalıdır.

9. Eşgüdüm / iş birliği

Kamu sektörü bilgisine erişimi yöneten genel mevzuatın, ilgili mevzuatın uygulanması için bir üst organ kurulmasını öngördüğü ve aynı zamanda genel veri koruma mevzuatının uygulanmasıyla yetkilendirilmiş ayrı bir kurum olduğu durumlarda, ilgili kurumlar, üçüncü taraflara açık olan dosyalardan elde edilen kişisel verilere ilişkin koşullar hakkında bilgi alışverişini kolaylaştırmak üzere tasarlanmış bir düzenleme yapmalıdır.

Bu belgenin çevirisi, *İdari Yargının Etkinliğinin Artırılması ve Danıştayın Kurumsal Kapasitesinin Güçlendirilmesi* projesi kapsamında Avrupa Birliği, Avrupa Konseyi ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından ortak finanse edilmiştir.

Translation is co-funded by the European Union, the Council of Europe and the Republic of Turkey under the Project on *Improving the Effectiveness of the Administrative Judiciary and Strengthening the Institutional Capacity of Council of State*.